SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2154

av Lina Nordquist (L)

Lagstadgat och moraliskt ansvar att larma, för att rädda liv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett lagstadgat ansvar att larma när en medmänniskas liv är i fara, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Kanske var det händelsen vid Älvsjöbadet där tre små barn drunknade som fick Maciej Zaremba att skriva sin 90-talskrönika om hur en flanör stillsamt ser på medan en tvåårig pojke drunknar. I det verkliga fallet iakttog ett hundratal vuxna hur 13-årige Fatmir ensam försökte dra upp småbarnen. Ingen hjälpte honom. Ingen bröt mot någon paragraf medan de overksamma såg på.

I Sverige finns inget ansvar att ge första hjälpen eller ens larma ambulans när någons liv är i fara, inte heller någon plikt att ringa polisen om man bevittnar ett pågående brott. Utanför Sverige är lagstiftningen en annan – där kan förbipasserande ofta dömas för försummande av räddningsåtgärd. Den som tror eller vet att en annan människa befinner sig i fara ska ge eller skaffa den hjälp som behövs, om det inte innebär fara för dem själva.

Redan när vår egen brottsbalk infördes 1963 föreslog remissinstanser och riksdagsledamöter en allmän plikt att bistå nödställda. Det blev inte så. Inte då och inte sedan. I SOU 1996:185, Straffansvarets gränser, föreslogs en särskild straffbestämmelse

gällande den som inte bistår nödställda, om det kan ske utan fara för den som hjälper och för andra.

Utredaren i SOU 2011:16 oroade sig i stället för att den som inte larmat kan tänkas skämmas och inte våga vittna senare. Det argumentet håller inte. Senare är det ju för sent.

Ingen granne larmade när Emma Tikka i Gårdsten skrek för sitt liv i timmar 2018. När grannarna senare vittnade om vad de hört var Emma död.

När Eddie Svensson mördades i Högsbo 2018 hörde och såg ett vittne, men larmade inte polisen. Eddie lever inte längre.

De första fem minuterna avgör chanserna för en allvarligt skadad person att överleva, men när Crister Lindh i Vemdalsskalet skadades allvarligt 2022 åkte människor förbi och filmade honom medan han låg medvetslös.

Polisen upplever att det blir allt vanligare att människor filmar eller ser på i stället för att stanna och hjälpa. Det är min bestämda uppfattning att denna fråga behöver utredas och alla aspekter synas.

Lina Nordquist (L)